

get ressourcekrævende ADHD-børn og autister. Inklusionsprojektet er en af folkeskolens største udfordringer i disse år. En anden skildres i et tankevækkende kapitel, hvor privatskolernes fremmarch på bekostning af den fælles folkeskole er i fokus. I skrivende stund er op mod 20 % af de danske børn elever på en privatskole, og den stigende tendens synes at fortsætte i de kommende år. Hvornår er folkeskolen ikke længere folkets skole? Og hvad betyder det for sammenhængskraften i det danske samfund?

Mange flere temaer slås an i den vitaminmættede fremstilling: mobning, den feminiserede skole, nye læringsrum og læringsmetoder, kost, motion og sex for blot at nævne nogle af dem. Mangler der noget, eller er der noget, hvor jeg kunne have ønsket en anden vinkling? Givet, men jeg føler både som skolehistoriker og for de sidste årtiers vedkommende som deltager i diverse skolerelaterede udvalg og som praktiker i undervisningsfeltet (skolechef i en kommune), at forfatterne når flot rundt om et meget komplekst og omfangsrigt forskningsfelt med høj faglighed hele vejen. Alt det væsentlige er med.

Dansk Skolehistorie er som samlet værk en gave til den danske skolehistorie. Den udfylder et stort hul, da det sidste forsøg på en samlet skolehistorie blev skrevet af skolemanden Joachim Larsen for 100 år siden. Værket vil stå som standardværk i mange år og vil blive det naturlige udgangspunkt for enhver, der vil kaste sig over et emne inden for skolehistorien. Ikke fordi værket giver svar på alle delemner eller detaljer, men fordi det leverer en state-of-the-art oversigt over forskningen på udgivelsestidspunktet, og så giver værket inspiration til al den forskning i skolehistoriske emner, som endnu forestår. *Dansk Skolehistorie* kan ligeledes anbefales til enhver, der er interesseret i at vide mere om den danske skoles historie i egen ret og som et spejl af den generelle samfundsudvikling i Danmark – og så er det et usædvanlig smukt og velskrevet historisk værk. Læs det!

Keld Grønder-Hansen

| TOVE KRUSE & ANETTE WARRING (RED.): *Fortider tur/retur – Reenactment og historiebrug*, Samfundslitteratur, Frederiksberg 2016, 140 s., 140 kr.

Diverse former for reenactment og levendegørelse af fortiden er i stigende grad populære, og på en række meget forskellige arenaer udledes engagement i fortidige hændelser og praksisser i alskens variationer. Denne stigende folkelige interesse for fortid har ikke overraskende medført et større analytisk fokus på disse praksisser blandt forskere optaget af historiens virkninger og betydninger og af forskellige for-

mer for historiebrug. Således også denne bog, i hvilken en gruppe historikere hovedsageligt tilknyttet Roskilde Universitet præsenterer deres greb på forskellige aspekter af den aktuelle levendegørelsestrend.

Bogen er en lille og let sag (140 sider) i et indbydende format. Den har en lidt uortodoks opbygning med en meget kort scenesættende introduktion efterfulgt af fire udfoldede og temmelig forskelligartede eksempelstudier. Disse opsamles i et kortfattet tværgående og konkluderende intermezzo ved redaktørerne, inden en af historiebrugsforskningens grand old men i Danmark, Bernard Eric Jensen, får det afsluttende ord i et perspektiverende kapitel.

Det fungerer godt med denne vekslende tekstlige organisering. I det indledende kapitel fremdrages overordnede teoretiske pointer og tilgange, som har ligget til grund for arbejdet med bogens analyser, ligesom tre fælles forskningsspørgsmål, der har været gennemgående for eksempelstudierne, præsenteres (s.11):

- Hvad kendetegner reenacteres måder at levendegøre og bruge fortid på?

- Hvad er attraktivt ved at reenacte fortid?

- Mener de at kunne lære noget om og af fortider?

Af disse spørgsmål fremgår flere vigtige forhold. For det første, at erkendeinteressen har været fokuseret på reenacterne og deres oplevelser, bevæggrunde, praksisser og forståelser snarere end på vurdering af, om levendegørelsen er i overensstemmelse med gældende historiekansons udlægninger af fortidige fænomener. Desuden og i forlængelse heraf, at forfatterne benytter den ubestemte flertalsform fortider snarere end fortiden i bestemt ental, hvilket også bliver klart allerede af bogens titel. Valget forklares indledningsvis således:

“At vi skriver fortider, er ikke en stavefejl, men et bevidst valg. Reenactere, fortidsfamilier og pilgrimsvandrere levendegør forskellige fortider, og med inspiration fra den tyske historiker Reinhart Koselleck vil vi gerne markere, at der i ethvert nu altid vil være flere tider til stede samtidig – fortider og fremtider, flere tidslag og tidsrytmer. Desuden er reenacternes livshistoriske fortider i spil som den erfaringsverden, de gør brug af, når de reenact“ (s. 10).

De fire typer af fortidsengagement, der i de følgende kapitler analyseres nærmere, er: middelalderreenactment, fortidsfamilier i Sagnlandet Lejre, reenactment af 2. Verdenskrig samt pilgrimsrejser i Frans af Assisis fodspor; altså meget forskelligartede eksempler. Diversiteten slår ikke blot igennem i emnerne, men også idet de forskellige forfattere nærmer sig analyserne med lidt forskellige teoretiske udgangspunkter. Således spiller forhandling og praktisering af autenticitet en vigtig rolle i Kim Esmark og Carsten Tage Niensens bidrag om middelalderreenactment, mens de kropslige erfaringer og praksisser er afgørende

i Anne Brædders analyser af reenactment af 2. Verdenskrig. Selvindsigt og selvrefleksion gennem engagement med fortider er centralt på lidt forskellige måder i både Tove Kruses kapitel om pilgrimsvandring og Anette Warrings bidrag om fortidsfamilier i Sagnlandet Lejre.

At afslutningsvis lade Bernard Eric Jensen reflektere over faghistorikerens tilgange til reenactment, mens bogens eksempelstudier har drejet sig om lægmandspraktiserede versioner af samme fænomen, udgør en både godt tænkt og tankevækkende perspektivering.

Endelig må det fremhæves, at forlaget heldigvis har givet passende plads til illustrationer, da visualiseringer af levendegørelsespraktisserne klart fremmer læserens forståelse af de studerede fænomener i de fire cases, bogen hovedsagelig udgøres af. Praxis, praktisering og gøren er helt centrale forhold i bogens fine analyser, og derfor undrer det lidt, at det selvrefleksivt i indledningen fremhæves, at forfatterne i forløbet har forskudt grundspørgsmålet fra at være hvorfor reenactment til hvad, der kendetegner reenactment. Et for mig at se helt åbenlyst hv-ord at sætte i spil i stedet for eller sammen med hvad ville i lyset af bogens praktiseringsfokus snarere være hvordan.

Det er dog en detalje, som ikke skal forhindre en anbefaling af bogen. Jeg vil tro, at den kan være velegnet til brug på kurser i historiebrug og historieteori, da kombinationen af overordnede refleksioner og casestudier ofte fungerer godt i undervisningssammenhænge. Men også den almindeligt nysgerrige forsker, der undrer sig over reenactment-boomet, kan her finde stof til eftertanke.

Anne Folke Henningsen

| **ULRIK PRAM GAD:** *National Identity Politics and Postcolonial Sovereignty Games: Greenland, Denmark, and the European Union*, Museum Tusulanum Press, København 2016, 152 s. 198 kr.

Da forkvinden for Naalakkersuisut, Grønlands Selvstyre 2013-2014, Aleqa Hammond, i 2013 talte om fuld statslig uafhængighed af Danmark i sin levetid, kom det tilsyneladende som et stort chok for den danske (politiske) offentlighed. Det er lidt besynderligt, skriver lektor, cand.scient.pol., ph.d. Ulrik Pram Gad (UPG) i denne udgivelse, for selvom Hammond måske nok havde en mere provokerende stil, end vi er vant til fra den kant, så sagde hun i indhold ikke noget, som alle politikere i Grønland, fra de mest danskvenlige til de mest uafhængighedsstræbende, ikke allerede siger.

I Grønland fortælles nemlig historien om, at unionen med Danmark er et nødvendigt onde, indtil Grønland er i stand til økonomisk at stå på egne ben – men uafhængighed er det naturlige og ønskværdi-